

Vse za eno, ki imajo že dovolj...

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poština v državi 5HS povzeta.

Uredništvo: Korotka cesta št. 5, Koprivnik...

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

8. številka.

Maribor, dne 23. februarja 1923.

56. letnik.

Zakaj odklanja naša stranka razredno borbo?

Naš izkušen voditelj dr. Ant. Keršič je preteklo leto na nekem ve...

Voditeljeve besede so bile plod umnega razmotrivanja in tvorijo del n...

V volilno borbo bosta posegli dve skupini, ki hodita sicer po ločenih p...

Naši nasprotniki uporabljajo često krat zbadljivo pripombo, češ, ljudska stranka...

telji, ki so obetali toliko lepega: konec gospodstvu nad ubogim kmetom...

Zakaj odklanjamo razredno borbo? Opazovali smo žalečro velike Rusije...

Naši nasprotniki uporabljajo često krat zbadljivo pripombo, češ, ljudska stranka...

la" je izgubila — —! Nikdar v življenju še nisem videl koga, ki bi bil tako neumno zija...

sporazuma med stanovi in danes stoji hrvaški seljak poleg obrtnika, intelligen...

Samostojni proti znižanju ministrskih plač. Beograd, 15. februarja.

Ministri sedanje beograjske vlade so si leta 1921 sami sklenili take plače:

Ministrski predsednik stalne letne plače 48.000 K, draginski doklade 520.000 K...

Prejeli smo od vas precej zanimivo pismo, ki se nanaša na razredno borbo...

Poleg tega še imajo vsi ministri na razpolago brezplačno luksuzno avtomobil...

Povprečno ima toraj ministrski predsednik na mesec plače točno 67 tisoč 333 K...

Pomislino: V beograjski vladi se di 18 ministrov, 17 jih dobiva plače letno po 643.400 K...

To je brezmejna razsipnost. Gospodje ministri in „šefovi“ se kar kopljejo v stotisočakah, uboga

kmetska, uradniška in delavska raja pa strada in trpi grozno pomanjkanje...

V finančnem odboru narodne skupščine so poslanci opozicije, med njimi poslanec Slovenske ljudske stranke...

In kaj se je zgodilo v finančnem odboru z predlogom opozicije? Preradpadel je z osmimi proti desetim glasom...

Samostojna kmetijska stranka je glasovala v finančnem odboru še za eno

drugo potratnost. namreč za takozvani dispozijski fond finančnega ministra.

Vprašali boste, cenjeni čitatelji — „Slov. Gospodarja“: „Da, v kake svrhe pa uporabljajo ministri te ogromne svote?“

Ministrske plače in tihi dispozijski skladi — to vse je ležalo samostojnim poslancom bolj pri srcu...

Vse za one, ki imajo že dovolj: 1. Oškodovani bodo maH.

V predzadnjem „Gospodarju“ smo obelodanili, kako je potučkal samostojni Mermolja s pomočjo radikalov...

med tehle ljudi tukaj. Če se mi kaj hudega zgodi, hvaležen sem vam sto poveste zdravniku, kako sem s rejo svojo usodo!

„Misli bom na to!“ je odgovoril tako čudnim naglasom, da nisem vedel ali se norčuje iz mene...

„In jaz še eno pristavim!“ vzklikne stari, temnozagoreli mornar Morgan — tisti, ki sem ga videl v Silverjevi krčmi...

„In zato mora biti!“ se je zadržal Morgan pograbil nož in skočil pokoncu.

„Proč tu!“ je zakričal Silver. „Kdo si ti, Tom Morgan, in kdo je tuka kapitan?“

„In sedaj se morate odločiti, prav gotovo da!“

„Dobro! — Nisem tako neumen, da bi ne vedel, kaj mi je storiti. Naj pride najhujše nad mene, malo me briga.“

„Dovolj smrti sem videl te dni!“ Pa par besed vam moram še poprej povedati!

„Vi, Silver, ste mislim najboljši iz...“

Zaklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus. (Dolge.) „Pri moji bargli, lepšega predloga vam nobeden živ mornar ne more stati!“

Zaklad na otoku.

la" je izgubila — —! Nikdar v življenju še nisem videl koga, ki bi bil tako neumno zija...

Zaklad na otoku.

zi ste! Ladjo ste izgubili, zaklad ste izgubili, moštvo ste izgubili! Vse se vam je ponesrečilo!

Zaklad na otoku.

med tehle ljudi tukaj. Če se mi kaj hudega zgodi, hvaležen sem vam sto poveste zdravniku, kako sem s rejo svojo usodo!

mi volji. Pri nemški živini je zaslužila samostojna in Puceljevi prijatelji država pa nič. Pregled Puceljeve prodaje nemške živine po nepristranski komisiji pa so potlačili ter spravili z dnevnega reda, vladni koritarji, ki se bojijo vpogleda v svoje mešetarije. Komaj so začasno potisnjeni iz parlamentarne razprave nemški volji, pa že vidimo „kmetoljuba“ ministra Pucelja in samostojne poslance na delu, da oškodujejo male posestnike iz ptuj skega okraja.

„Straža“ je objavila iz Beograda vest: Kako hoče ptujski milijonar Cuček s pomočjo samostojnih žepnih pravdarjev prizadati občuten udarec slovenskim kmetom iz ptujške okolice.

Več manjših kmetov iz hajdinske fare in od St. Janža na Drav. polju je kupilo od graščine Ebenfeld pri Hajdini po prevratu več gozdnih parcel. Kmetje so kupljeno že davno plačali s kupnimi stroški vred. Graščino Ebenfeld pri Hajdini pa je sedaj kupil ptujski milijonar Cuček, ki ima že itak vsega več kot čez glavo dovolj. Ne, gospodu milijonarju ne zadostujejo že nakopičeni milijoni, ampak hoče ubogim kmetom že od graščine kupljene parcele zopet odgrizniti in jih pobasati v svoj nenasitni žep. Da doseže g. Cuček ta svoj grdokruti namen, se je obrnil na ministra Pucelja in njegove tovariše.

Cuček se je mudil zadnje dni v Beogradu in lazil spremljan od samostojnih poslancev od ministra do ministra, da bi izposloval na ta način zopetno priklopitev k graščini že pred dvema letoma od kmetov kupljenih gozdnih parcel. Ni dvoma, da mu ta posel pri sedanji vladi ni uspel, ker samostojni bodo s pomočjo ministra Pucelja storili vse, da si naklonijo milijonarja in oškodujejo ubogega kmeta.

Pomilovanja vredni kmetje iz Hajdina in od St. Janža bodo kmalu čutili na lastnem žepu, kaka je samostojna pravda za nenasitni dobrobit milijonarja, a na občutno škodo malega kmeta, ki nosi danes največ državnih bremen.

Nezaslišana prodaja nemške živine in krivično oškodovanje kmetov iz ptujške okolice ste dve umazano debeli poglavji iz dobe slabostnega Puceljevega ministirovanja.

Samo, da se troši.

Ko smo svojčas priobčevali postavke iz državnega proračuna za leto 1922, smo našim čitateljem predložili, kako je ministrstvo ver proračunalo verske izdatke za letošnje leto čisto neenakomerno za katoličane in pravoslavne. Pravoslavni veroizpovedi se nakazujejo v primeri s številom pravoslavni vernikov veliko večje svote kot katoličanom, ki so le v neznatni manjšini napram pravoslavju v naši kraljevini.

Ne smemo pa tudi pozabiti, da je naša beograjska vlada na račun vseh davkoplačevalcev brez razlike na njih veroizpoved plačevala pravoslavnega škola Dositaja iz Niša, ki je združeval takozvano češko narodno cerkev s srbskim pravoslavjem. Ker je vle-

kal vladika Dositaj, ko je bival na Češkem, tako lepe dnevniče iz državne blagajne, si je domislil skof iz Ohride g. Velimirovič, da bi tudi njemu ne škodil kak od države plačani priboljšek.

Vladika Dositaj je potoval po Češkem, Velimirovič pa hoče v Ameriko, da bi med ondoino peščico pravoslavni vernikov uredil nekaka cerkvena vprašanja in zadeve. Za potovanje iz Ohrida v Ameriko zahteva g. Velimirovič od finančnega ministra 10 tisoč dolarjev, ali v našem denarju 3 milijone kron. Razven tega pa se mu naj za dobo njegovega bivanja v Ameriki plačuje mesečno 5 tisoč dolarjev nagradel ali naših en milijon 500.000 kron.

Kaj ne, gotovo debele svote za našo državno blagajno, ki sicer nima denarja za invalide, vdove in sirote, za popravilo cest železnic in regulacij reke. Proti takim nepotrebni izdatkom s privoljenjem vlade, v kateri so tudi naši samostojni, bodo morali naši poslanci nastopiti z vso ostroščjo.

Kaj nas briga ameriška pravoslavna cerkev, da bi plačevali mi, kot reveži milijonske svote za ureditev versko spornih vprašanj v Ameriki. Ako bi se zgodilo kaj takega, pač lahko rečemo, da hranijo pri nas lačne vrane — site ameriške.

Katoliški škofje ne zahtevajo za svoja potovanja po inozemstvu niti fička od države, naj vella isti pravce tudi za pravoslavne vladike.

Ako se bo ugodilo g. Velimiroviču se bo podal v tretje še kak drug vladika bogzna kam, samo, da bo dobro živel in mnogo po strani zaslužil brez truda in dela.

Zahtevamo enakopravnost v vsakem oziru, a predvsem tudi na verskem polju.

(Cenzorje opozarjamo, da je ravno kar obelodanjeno zadevo z Velimirovičem prinesla „Straža“ v članku in „Slovenec“ v notici).

Za pametno in obče koristno izrabo vojaških delavničnih sil.

Naša stranka je nastopala od prevrata sem odločno proti militarizmu, ki nam povzroča tolikanj stroškov. Ker je bil njen klic po odpravi ali vsaj zdatnem znižanju vojaštva le klic vpijočega v puščavi, so začeli naši poslanci v zbornici in potem interpelacij pobijati izrodke militarizma, da bi olajšali ter ublažili vojaško usodo naših slovenskih fantov, ki morajo služiti po južni Srbiji in ob albanški meji.

Cilj in delo naše stranke glede militarizma stremi za tem: Kako obrniti našo vojaško silo na pot, ki bi bila koristna za državo in narod.

Kako se lahko pretvori militarizem v nekaj gospodarsko dvigajočega za državo, nam je podala za to najboljši dokaz ter vzgled Bulgarska. — Bulgari imajo tudi sedaj po vojni vo-

jaštvo, a ga uporabljajo po največ za popravilo in zgradbo cest in železnic. Bulgarskemu vojaku daje država obleko in hrano, mu plačuje dnevniče, a vojak povrača državi izdatke stoter no s cenim delom, ki je v korist cele države ter narodu. Radi neumornega dela za gospodarsko povzdigo s cenim vojaškim delom uživa danes Bulgarija v Evropi isti ugled kot pred vojno.

Nemci ne smejo vzdrževati predvojnega militarizma, a imajo milijonsko armado delavstva, ki dela prostovoljno na dan po eno uro več v prid države in za gospodarsko povzdigo Nemčije.

A kako pa pri nas? Pri nas se je glede poprave ter zgradbe cest in železnic od preobrata sem storilo malo, ali takorekoč nič. Saj nam priznava železniški minister sam, da so naše železniške proge vsled tržkih pragov v takem stanju, da je promet skoro pred zastojem. Kake so pa naše ceste, pa itak vidijo in je znano na šim čitateljem.

Mar ne bi tudi mi lahko dvignili promet na isto višino kot n. pr. Bulgari? Gotovo, ako bi hoteli izrabiti vojaške delovne sile v delo za gospodarsko povzdigo države in naroda.

Svetovna vojna nas je izučila, da se tega, kar vojak rabi za služaj vojne, lahko priuči v dveh ali štirih mesecih nikakor pa ne rabi za to celih dveh let. Večina naših fantov mora služiti vojske dve leti.

Prepričani smo, da bi bili naši fantje bolj navdušeni vojak, ako bi se vezjali 2—4 mesce kot vojniki, ostali del službenega roka pa bi uporabili za gospodarsko povzdigo naše države in za dobrobit ter napredek celokupnega naroda.

Ako bi naša vojaška oblast uporabila neizrabiljene vojaške sile za zgradbo in popravilo cest, železnic, mostov ter regulacijo rek, bi se dvignil naš promet in od svetločega prometa bi začel rasti ugled naše države in zadovoljnost našega naroda na znotraj.

Ako bi naš narod videl, da mu je militarizem v gospodarsko korist, bi rad pošiljal svoje sinove na vojaško službovanje in bi kajoli prenehala mrznja katero ima danes vsak udeleženec svetovne vojne napram oboroženi sili.

Ako že res ne moremo militarizma odpraviti, ga ne zmanjšati, pa ga vsaj uporabljamo tako, da država in narod z vojaštvom ne bosta imela samo ogromnih stroškov, ampak korist ter dobiček.

Vse stranke v naši kraljevini, katerim je kaj na tem, da enkrat zlezemo iz gospodarsko-finančnega blata, v katerem tičimo, bi se morale z vso močjo zavzeti, da izrabimo vojaško delovno silo po vzgledu sosedne nam Bulgarske.

Krajevne organizacije naše Kmetске zveze opozarjamo, na gospodarsko finančno vrednost ravnokar objavljenega vprašanja glede pametno koristne izrabe vojaštva. Naj se to vprašanje obravnava na odborovih

sejal in naj se tozadevne resolucije sklepajo ter odpošljejo na tajništvo v Celje ali Maribor, ki jih bo potem odposlalo Jugoslovanskemu klubu v Beogradu.

Ako bomo odločno nastopili za obče koristno izrabo doslej zanemarjenih vojaških delovnih sil, se bo Beograd tuč udal in cela država bo imela dobiček in pridobila glede ugleda na zunanaj, na znotraj pa zadovoljila narod.

Potreba regulacije Drave.

Reka Drava napravlja na mnogih mestih ogromno škodo. Tok Drave grozi sedaj, da v občini Stojinci ni e Ptujja odnese mnogo oralov gozdov in druge zemlje. Poslanec Zebot se je na prošnjo nekaterih občenan osebno obrnil na pristojno ministrstvo in izročil naslednjo pismeno vlogo v tej zadevi.

„Reka Drava dela v občini Stojinci okraj Ptuj, ogromno škodo na kmetijskih zemljiščih. Drava je kakih 500 metrov nad borskim mostom že pred 30 leti začela izpodkopavati okoli 70 oralov gozdov in to izpodkopavanje gre leto za letom naprej. Pod staro Avstrijo se je na prošnjo občine Stojinci napravila okoli 800 m dolga zgradba in je obvarovala posestnike pred nadaljnimi poškodbami. Pred kratkem pa se je zidana obrambna zgradba na gornjem koncu tako poškodovala, da voda zopet naprej izpodkopava gozde in polja. Leta 1921 se je jez nekoliko popravil, a premalo. Drava izpodkopava levi breg tako močno, da bo prav kmalu izginila cela obrambna zgradba. Ta zgradba predstavlja danes milijonske vrednosti. Glavni tok Drave se bo posebno ob času povodnji obrnil — kakor se že sedaj kaže — ostro v smeri proti levemu bregu in tako bo most črez Dravo pri Borju ogrožen. In zopet bo Drava odnesla mnogo hektarjev gozdov in druge zemlje. Po mnenju rečnege mojstra in inženjerjev bi bilo potrebno, zažeti nujno z zgradbo novega obrambnega zidu ali jeza. Sedaj bi stroski take zgradbe bili primeroma mali. Rešiti se da s tako zgradbo 50—100 oralov zemlje in borski most. Z ozirom na nujnost te zadeve se obračam do vlade z prošnjo, da blagovoli nemudoma dovoliti potreben kredit za zgradbo obrambnega jeza ob Dravi v občini Stojinci. Prosim pismenega odgovora. Beograd, 15. februarja 1922. — Franjo Zebot.“

Ker Drava in druge naše Reke napravljajo poljedelcem ogromne skode in ker so skoro vsa regulacijska dela čpustili, pripravljamo, da se prizadete občine obrnejo z utemeljenimi vlogami do vlade, naj se takoj loti regulacijskih del.

Če ima sedanja demokratsko-radikalno-muslimansko-samostojna vlada milijone za gledališča, za razpisovalni sklad ministrov, in težke milijarde za vojaštvo, je pač seljak stokrat bolj opravičen, da zahteva zgradbo regulacijskih del ob naših rekah.

„Ne damo se več voditi za nos!“ je goled drugl.

„Ali se hoče kateri izmed vas z menojo poskusiti —?“ je kričal Silver, se sklonil z zgornjim telesom naprej, stegnil vrat in z izbuljenimi očmi divje gledal tovariše. „Povejte, česa želite! Srečoloveci ste in veste, kako se taka zadeva poravnava! Vzemite svoj nož, kdor si upa, in pokazal mu bom, kakle barve je njegova kri, pri moji begli, še preden mi bo pipa ugasnila!“

Nihče se ni genil, nihče ni zinil besedice.

„Tako torej —!“ je nadaljeval in vtaknil pipo spet v usta. „Nobeden si ne upa? — Strahopetneži! — Poslušajte torej, ako razumete angleški! — Jaz sem vaš kapitan. Izvolili ste me, ker sem najboljši izmed vas vseh, in ker nimate poguma, da bi se poskusili z menojo, pa bodete ubogali! — Tega le fanta imam rad, uga, a mi, boljši je, nego katerikoli izmed vas, in tisti se na oglasil, ki si mu upa kaj zalega storiti!“

Spet so vsi molčali.

Raven kakor sveča sem stal ob stemi, sree mi je bilo kakor kladiivo, a zganje na rešitev se mi je oglašalo.

Silver je sedel na sodčku in se naslanjal na steno, pipa mu je visela v ustih, miren je bil na zunanaj, pa njegovo oko je neprestano begalo po tovariših.

In eden za drugim se je izmuznil v najboljši oddaljeni kot. Tam so šepetali med seboj in njihovi pogledi so švigali sem k nama. Pa zdelo se mi je, da gleda'o bolj Silver'a ko mene.

„Videti je, da mi imate mnogo povedati!“ je dejal in pljunil po tleh. — „Le kar zinite!“

„Dovolite, gospod kapitan!“ je odgovoril eden izmed njih, dolg, suh človek kakih 35 let, zoprnega pogleda in rumenih oči. „Precej svobodni ste s svojimi pravicami! Moštvo je nezadovoljno, ne da se več imeti za norca. Priznamo, da ste naš kapitan za zdaj — pa tudi mi imamo svoje pravice. In sklicujoč se na te svoje pravice vas prosim, dovolite, da se odstranim k posvetoivanju!“

Izbrano je pozdravil Silverja, ter odšel iz kože. In za njim so šli njegovi tovariši, eden za drugim, vsak je pozdravil Silverja, vsak je pridjal o pravico.

Sama sva ostala v koči.

Hlastno je vzjel pipo iz ust.

„Poslušajte, Jim!“ mi je tiho šepetal. „Vaše življenje visi na niti in kar je še ustihe, utegnite vas mučiti!“

Mene bodo odstavili. Pa vedite, jaz držim z vami, naj pride, kar hoče! Popri sem sodil drugače. Cisto sem že oburaj — naj vse vzame vrag, sem mislil. Ko pa sem čul vas, sem spoznal, da ste pravi mož. Dejal sem si: Drži se Jim in Jim se bo držal tebe. Eden za drugega! Vi me rešite vešal — jaz pa vam rešim življenje!

Jasnilo se mi je.

„Mislite, da je vse izgubljeno?“ — sem vprašal.

„Vse —! Ko sem pogledal po pristanišču in videl, da ladje ni več — žilav sem, veste, — pa tistikrat me je prišlo! — Tilo ljudje, ki sedajle zborujejo, ti so vam norci in strahopetneži! Rešil vas bom iz njihovih rok! — Ampak, Jim — vi rešite Silverja vrvi!“

Nisem vedel, kaj naj odgovorim. Nemogoče se mi je zdelo, kar je zahteval — on, stari morski ropar, koto vodja upornikov!

„Storil bom, kar bom mogel! sem dejal.

„Velja!“ je vzkliknil Dolgi John. „To so odkrite besede lo, pri moji ber-

gli, spet imam upanje!“

Sepal je k freski, ki je žarela v steni, in si je iznova našgal pipo.

„Jim“, je nadaljeval, „jaz imam glavo na pravem mestu! Sedaj sem na graščakovi strani Prepričan sem, da ste spravili ladjo kam na varno. Kako ste to naredili, ne vem, pa na varnem je. Hands in njegov tovariš sta na dnu morja. Nikoli nisem kaj posebne ga pričakoval od teh dveh. Poslušajte me! Jaz vem, kedar je igra izgubljena, jaz pa tudi vem, kdo je briteh — fant! Ej, midva bi mnogo dosegla!“

Nalil si je žganja.

„Ali hočete poskusiti, prijatelj?“ je vprašal. In ko sem odklonil, je dejal: „Dobro! Ga bom pa sam naredil požirek! Pokrepati se moram, huda ura se bliža! — Mimogrede, zakaj neki je mi dal zdravnik tisti zemljevid?“

Moje obraz je kazal tako nedolžno začudenje, da se mu je zdelo vsako vprašanje odveč.

„No dobro, pa dal mi ga je in v tem nekaj tiči — dobro ali slabo!“

In zopet je potegnil požirek žganja in stresal z glavo kakor človek, ki zre v negotovo, težko bodočnost.

(Dalje prihodnj.)